

Bariery korzystania z prawa przez małych i średnich przedsiębiorców – opis popularnonaukowy

Nasze badanie dotyczy powodów, dla których polskie małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) nie korzystają z prawa dla osiągnięcia swoich celów biznesowych w wielu sytuacjach, w których mogłyby to z sukcesem zrobić. Uzyskamy dokładną diagnozę obecnej sytuacji i wyjaśnimy, dlaczego tak jest. Naszym zdaniem podjęcie tego problemu jest ważne bo ponad 99% polskich przedsiębiorstw to MŚP, a o ich sposobach rozwiązywania problemów prawnych wiemy zbyt mało. Sądzymy również że wiedza o barierach jakich doświadczają w korzystaniu z prawa może być wykorzystana w projektowaniu polityki państwa i pomóc w zwiększeniu dostępności prawa i usług prawnych (na przykład mediacji). Jeszcze inny powód jest taki, że w świetle obowiązującego prawa, wielkość przedsiębiorstwa nie wpływa na jego status prawny. Choć wiele małych firm to po prostu jednoosobowi przedsiębiorcy, są oni często traktowani przez prawo tak samo jak firmy zatrudniające setki pracowników. Prawo zakłada często, że powinni oni mieć te same umiejętności i możliwości, ale w rzeczywistości tak oczywiście nie jest.

Punktem wyjścia jest dla nas stwierdzenie, że naturalnym elementem każdego biznesu jest rozwiązywanie problemów. Jest tak dlatego, że warunki rynkowe, działania administracji i oczekiwania klientów są często trudne do przewidzenia dla właścicieli małych firm i osób nimi zarządzających. Wiemy również że prawo może bardzo pomóc w wielu problemach. Pomaga ono unikać konfliktów i je rozwiązywać, a także koordynować różne oczekiwania. Dobrze napisana umowa może, na przykład, pomóc uniknąć wielu potencjalnych problemów, a procedura mediacyjna jest dobrym sposobem na rozwiązywanie sporów.

Jednocześnie jednak, prawo jest również skomplikowane. Jeśli przedsiębiorcy brakuje określonych umiejętności lub zasobów, może mieć trudności w korzystaniu z prawa. Z badań wynika, że wiele osób w ogóle nie wie, że ich problem może być rozwiązany prawnie, a niektóre po prostu boją się spotkać z prawnikiem. Wielu na to nie stać, a jeszcze inne sądzą, że mogą same rozwiązać swoje problemy, lub zrobić to nieformalnie. Sądzymy, że podobne powody niekorzystania z prawa są częste także wśród małych przedsiębiorców.

Uważamy też, że nawet dla bardzo kompetentnych użytkowników prawo może być problematyczne, Niekiedy nawet dobra umowa nie gwarantuje uniknięcia problemów, urzędnicy zdają się robić to co chcą, a prawnicy nie umieją przewidzieć, jakie będą skutki określonego działania. Zgadza się z wieloma socjologami, którzy sądzą że chodzi tu o bardziej ogólny problem, który mają wszyscy ludzie, we wszystkich dziedzinach i sytuacjach. W naszym życiu posługujemy się różnymi narzędziami (takimi jak na przykład prawo) aby uczynić świat prostszym, ale niekiedy wcale to nie pomaga a tylko jeszcze bardziej komplikuje sprawy. Wydaje nam się, że w złożonym współczesnym społeczeństwie jest to nieuniknione i nazywamy to niepewnością.

Z tych powodów w naszym badaniu chcielibyśmy sprawdzić trzy tezy. Po pierwsze, chcemy się dowiedzieć czy MŚP w Polsce rzeczywiście stosunkowo rzadko korzystają z prawa, tak jak nam się wydaje i czy zamiast tego nie próbują rozwiązywać swoich problemów nieformalnie lub są pasywni. Po drugie, uważamy że to dość prawdopodobne i chcielibyśmy wyjaśnić, dlaczego tak się dzieje. Zaczynamy od przypuszczenia, że wbrew powszechnym przekonaniom wcale nie chodzi tu o pieniądze. Naszym zdaniem największą barierą w korzystaniu z prawa jest sposób myślenia na jego temat i ograniczone umiejętności w tym zakresie, a także sposób organizacji przedsiębiorstw. Po trzecie, sądzymy że MŚP nie są takie same gdy chodzi o korzystanie z prawa, a ich rozmiar wiele tu wyjaśnia. Małe przedsiębiorstwa najpewniej są podobne do zwykłych ludzi pod względem rozwiązywania problemów prawnych, ale większe raczej do dużych korporacji.

Wszystkich tych rzeczy dowiemy się za pomocą badań empirycznych: badania kwestionariuszowego (sondażu), wywiadów z właścicielami przedsiębiorstw i menedżerami, a także studiów przypadków. Napiszemy książkę i sześć artykułów naukowych. Nad projektem będą pracować dwie osoby przez trzy lata.